

Відгук

офіційного опонента – доктора наук з фізичного виховання і спорту, професора Худолія Олега Миколайовича на дисертаційну роботу Арламовського Родіона Васильовича на тему “Удосконалення фізичної підготовленості підлітків з різним соматотипом”, представлену на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення.

Актуальність дисертаційної роботи. Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема оптимізації рухової активності дітей і підлітків є актуальною як в Україні (Бальсевич В. К., Запорожанов В. А., 1987; Линець М. М., 1997; Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В., 2010; Ермаков С.С., Апанасенко Г.Л., Бондаренко Т.В., Прасол С.Д., 2010; Худолій О.М., Іващенко О.В., 2014), так і на європейському просторі (Cieślicka M., Napierała M., 2009; Cieślicka M., Napierała M., Zukow W., 2012; Cieslicka Mirosława, Słowiński Mariusz, 2012; Dorita Du Toit, Anita E. Pienaar & Leani Truter, 2011; Gert-Jan de Bruijn & Benjamin Gardner, 2011).

Оптимізація фізичного виховання у загальноосвітній школі передбачає таку організацію навчального процесу, у якій вибір засобів, прийомів, методів, форм і темпу навчання враховує особливості рухової і функціональної підготовленості учнів, рівень їх фізичного розвитку та стану здоров'я (Бальсевич В. К., Запорожанов В. А., 1987; Бальсевич В. К., 2000; Линець М. М., 1997; Лях В. І., 2000; Бар-Ор О., Роуланд Т., 2009; Круцевич Т. Ю., Безверхня Г. В., 2010; Cieślicka M., Napierała M., 2009; Cieślicka M., Napierała M., Zukow W., 2012; Cieslicka Mirosława, Słowiński Mariusz, 2012).

Проведений автором аналіз науково-методичної літератури дозволив встановити, що залежність між фізичною підготовленістю і соматотипологічними особливостями підлітків у науковій літературі розкрито недостатньо.

Отже, актуальність проблеми та її недостатня опрацьованість зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: «Удосконалення фізичної

підготовленості підлітків з різним соматотипом».

Зв'язок роботи з науковими планами, темами. Дисертаційну роботу виконано у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» згідно зі зведеним планом науково-дослідних робіт ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» у рамках наукової теми кафедри теорії та методики фізичної культури і спорту «Функціональні резерви і соматичне здоров'я дітей і молоді» (Державний реєстраційний номер 0108U000873) та «Морфо-функціональний стан школярів Прикарпаття» (Державний реєстраційний номер 0112U008065).

Роль автора полягає у визначенні показників фізичного стану підлітків, розробці програми удосконалення фізичної підготовленості підлітків екоморфного, мезоморфного та ендоморфного соматотипів.

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень і висновків дисертації. Наукові положення, висновки і рекомендації сформульовані в дисертаційній роботі достатньо обґрунтовано. Вірогідність результатів забезпечена адекватністю методів дослідження, достатньою кількістю досліджуваних, коректною статистичною обробкою експериментальних даних, а також позитивним ефектом впровадження результатів роботи в практику.

Висновки, сформульовані в роботі, відповідають поставленим завданням, впливають із змісту дисертаційного дослідження. Їх об'єктивність і новизна не викликають сумніву.

Теоретична і практична значущість результатів дослідження. Значення результатів роботи полягає у можливості підвищення ефективності фізичної підготовленості на основі урахування соматотипів підлітків.

Автором вперше науково обґрунтовано:

- методологічні підходи до застосування диференційованого підходу у фізичній підготовці підлітків екоморфного, мезоморфного та ендоморфного соматотипів чоловічої та жіночої статі;

- виявлено в структурі фізичної підготовленості підлітків чоловічої статі ектоморфного та ендоморфного соматотипів наявність фактора «резерви регуляції», що свідчить про важливе значення механізмів регуляції функцій організму в цей віковий період;
- дані про залежність рівня показників розвитку м'язової сили у підлітків від ектоморфного соматотипу, що свідчить про більш сприятливі онтогенетичні особливості процесів розвитку підлітків названого соматотипу у порівнянні із представниками мезоморфного та ендоморфного соматотипу.

Матеріали дослідження можуть використовуватися у практиці роботи вчителів фізичної культури, як дані для лекційного викладу у навчальних закладах фізичної культури. Результати дослідження впровадженні у процес підготовки студентів факультету фізичного виховання і спорту ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», факультету фізичного виховання Львівського державного університету фізичної культури, інституту фізичного виховання і спорту Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, а також у навчальний процес курсової та семінарської підготовки учителів фізичної культури при Івано-Франківському обласному інституті післядипломної педагогічної освіти, у практику фізичного виховання Вільшаницької, Ямницької та Тязівської ЗОШ, про що свідчать відповідні акти впровадження.

Оцінка змісту дисертації, її завершення в цілому. Дисертаційну роботу викладено на 275 сторінках, з яких 169 сторінок основного тексту. Вона складається із вступу, п'яти розділів, висновків, списку літератури та додатків. У роботі використано 287 джерел наукової та спеціальної літератури, з яких 18 – іноземних. Робота написана українською мовою, містить 16 таблиць, 48 рисунків.

Вступ відображає стан наукової проблеми, її значущість, підстави та вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення

дослідження, мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, наукову новизну, практичне значення результатів, особистий внесок здобувача, апробацію дисертації, публікації.

В першому розділі **«Фізичний стан як показник фізичної підготовленості та резервів здоров'я дітей та підлітків»** викладено результати аналізу наукової та методичної літератури з означеної проблеми. Проаналізовано фізичний стан школярів на сучасному етапі розвитку суспільства, розглянуто існуючі підходи до фізичного виховання дітей і підлітків та розкрито значення соматотипу як генетичного маркера антропології.

Матеріали розділу стали основою для формулювання мети і завдань дослідження.

У другому розділі **«Методи та організація досліджень»** наведено методи й етапи дослідження, спрямовані на вирішення завдань дисертаційної роботи, а також відомості про контингент учасників дослідження.

У третьому розділі **«Вивчення соматотипологічних особливостей фізичної підготовленості, фізичного розвитку, соматичного здоров'я та функціональних резервів підлітків»** проведено детальний аналіз складових фізичного стану підлітків екоморфного, мезоморфного та ендоморфного соматотипів чоловічої та жіночої статі.

У четвертому розділі **«Шляхи підвищення фізичної підготовленості підлітків різних соматотипів»** обґрунтовано та викладено основні положення програми підвищення ФП підлітків різних соматотипів та проаналізовано результати її впровадження. Наведений експериментальний матеріал підтверджує ефективність авторської програми у процесі фізичної підготовки підлітків.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** дана характеристика ступеня повноти вирішення поставлених завдань, узагальнено та проаналізовано результати дослідження. Це дозволило

сформулювати висновки та рекомендації щодо підвищення фізичної підготовленості підлітків.

Таким чином, дисертація є завершеною науковою працею у якій системно викладені матеріали дослідження.

Матеріали дослідження повно опубліковані у 21 наукових працях, з них 10 статей: у фахових виданнях України (9 публікацій, в т.ч. 1 — у журналі індексованому у наукометричній базі Index Copernicus), 1 – у закордонному журналі, індексованому у наукометричній базі Index Copernicus; 10 – матеріали конференцій, з яких 9 – міжнародних, 1 – всеукраїнська; 1 – інше видання.

Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційної роботи.

Зауваження щодо змісту дисертації. Дисертаційна робота має ряд дискусійних моментів:

1. У першому розділі викладений матеріал не створює повної уяви про методологічні підходи до розробки програми удосконалення фізичної підготовленості підлітків різних соматотіпів.
2. У роботі використаний факторний аналіз, зроблена спроба побудови моделі фізичної підготовленості підлітків. У розділі 2 відсутній опис методики факторного аналізу. Вимагає пояснення, чому результати факторного аналізу не наведені у стандартній формі, який факторний аналіз був використаний, який метод обертання був використаний. Чому не проаналізовані коефіцієнти кореляції і не здійснений аналіз спільностей?
3. Додатки Д.31-34 мало інформативні для аналізу, крім цього відсутність результатів кореляції факторів із зазначеними показниками може призводити до суб'єктивних висновків.
4. Необхідно пояснити які методологічні підходи використані у процесі упорядкування програми фізичного самодвдосконалення підлітків.
5. У роботі відсутній опис методу: педагогічний експеримент.

Необхідно пояснити як здійснювався педагогічний експеримент у визначенні ефективності авторської програми удосконалення фізичної підготовленості у відповідності до соматотипу підлітків.

6. У таблиці 4.2 “Системність розвиваючих навантажень протягом навчального року” (с. 135) вказані режими навантаження. Вимагає пояснення як визначалися навантаження?
7. Висновки роботи перевантажені числовою інформацією, важко сприймаються.

Однак перераховані зауваження носять дискусійний характер і негативно не впливають на наукову новизну і практичну значущість роботи. Дисертаційна робота Арламовського Родіона Васильовича на тему “Удосконалення фізичної підготовленості підлітків з різним соматотипом”, представлена на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення є закінченою науково-дослідною роботою, відповідає вимогам “Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника”, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року N 567, що пред’являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук, а автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту.

Офіційний опонент:
 доктор наук з фізичного
 виховання і спорту, професор,
 завідувач кафедри теорії
 та методики фізичного виховання,
 оздоровчої та лікувальної
 фізичної культури
 Харківського національного
 педагогічного університету
 імені Г. С. Сковороди

Худолій О. М.

